

que suposaria que la forma *uolba* amb *-b-* fos la primitiva. Almenys consta que existeix: Walde-H. documenta *uolba*, i en l'Edictum Diocletiani (encara bastant antic) assenyalen *uulba*. Em sembla que aquest ètmon no seria inequívoc quant a la quantitat de la vocal tònica, perquè aquesta podria sortir d'una *ɪ* vocàlica indoeuropea alternant amb el grau EL del gr. *δελφύς* etc. La forma *volva* amb *o* podria ser secundària. Altrament això és bastant indiferent per al romànic: el fet és que la forma del llatí no arcaic és *vulva* amb *u* i no pas amb *o*. — ⁴ *Elven* «étincelle», en moyen-breton *elventan* «exactement atome du feu», que ens recorda el «*volva*: athomus» de les nostres glosses de Munic. Cf., però, bret. *elven* que hom creu manlleu del ll. *elementum*, i *eúfl* «atome, fetu», que VHenry equipara amb ky. *eslyn* i *yfflyn*, conjecturant que siguin «simples variants à métathèse». — ⁵ M-Lübke hi marca una excepció cat.: «tarrag. *bolva* 'les fulles que abriguen l'espiga del moresc': das natürlich zu VOLVA gehört». Una dada isolada difícilment pot provar res, i menys essent així que prové del vocab. del CpTarr. per Montoliú (BDC VI, 40), o sigui d'un filòleg embolicat en la discussió etimològica (mal enfocada per ell i els seus interlocutors). En fi també pot resultar d'una translació des de la idea del 'boll' que embolica els altres cereals. Al capdavall no oblidem que el 'Zea mais' és una planta americana d'entrada tardana en el CpTarr. i a Europa en general. — ⁶ L'ALGc ha publicat un mapa *boulbène* (II, 472), que defineix «sol silicieux ou argilo-silicieux, limoneux, à éléments très fins, sans calcaire, devenant pulvérulent à la désiccation». Dins el domini gascò cobreix, en forma contínua, tota la meitat Est del territori (llevat de les altes valls pirinenques, on no existeix aqueixa mena de terreny). D'acord amb la fonètica gascona hi ha generalment *L^b > ɥ*, amb absorció conseqüent de la *ɥ*; però aqueixa consonant reapareix en excedint dels límits gascons: *bulbèno* en el montalbanès, *burbèno* al N. d'Agén. La *-N-* ha caigut normalment a quasi tot el domini, segons la norma gascona (doncs, no *-NN-*), llevat d'un sector extrem-oriental, d'uns 25 km. d'ample, immediat O. de Tolosa (Garona avall fins a la confluència del Lot), en el qual resta *bubèno*. Fora d'això, pertot *bubé(y)o*, *ifèro bubío* o *-bió*, o *t. bubéo*; a l'extrem N. una variant *gubéyè*, comprovant que es tracta verament de *ɥ* o bé *vo-* i no pas *vo-* originari. L'àrea total, cap a l'O., arriba fins a una línia que coincideix amb el meridià que va de Banheres de Bigorra a uns 30 km. O. d'Agén.

Volvi, V. *voldre* i *pols* *Volvilló*, *volvorejar*, *volvós*, V. *volva* *Volvre*, V. *voldre*

VÒMER, un os del crani, del ll. *vomer* 'rellà'.

VÒMIC, V. *vomitar*

VÒMITAR, pres del ll. *vōmītāre*, freqüentatiu de

vōmēre id. □ 1.ª doc.: c. 1460, JRoig; *vōmit*, c. 1275, Llull.

«Tu bells ulls tens / e no hi vols veure: / tornes a beure / lo vomitat, / enormitat / fer vols com gos: / vell tosegós / ---!»; «ella ginjà / --- / mostrar-se prenys; / dix: —Sent-me lassa / --- / Com só dolenta! / trop-me calenta: / si no vomite / tantost m'enfite—. / Mostr' apetits / ---», *Spill*, 6975, 4745. En el passatge que citen de la *Crònica* del Cerimoniós és una interpolació (potser de c. 1500, Carbonell).¹ Una variant vulgar *gomitar* (avui comarcal del cat. central i insular) és la registrada ja per Busa-N. («vomo, evomo», 1507); la correcta, des d'OPou: «los vòmits que la mar causa: nausea; vomitar o marejar-se ---», «rot ---; raveçar o bomitar: vomere; los bòmits: vomitus; tussir ---» (*TbPu.*, 72, 233). A la major part del territori domina avui la forma correcta, fins als nostres alts Pirineus (*bomità*, pertot a la V. de Cardós, 1934); si bé el vulgarisme se sent encara en altres valls pirinenques catalanes i aragoneses: «*μé é gomitàto doz béthes*» Bielsa, 1965; i el subst.: «*aišoz gomitos* ---» id.

Una variant antiga provinent d'un ll. vg. **vōmīcare* no deu haver estat sempre estranya al nostre domini lingüístic (per més que avui li neuguin existència fins arran del límit, a Tavascan, 1934), car és la usada arran del cat.: *vomegar* a Llitera (Binéfar, ja arag.: Coll Altabàs); i a la Vall d'Aran (*bumegà* des del cim i centre de la vall, i *bumék* 'allò que es vomita', *Voc. Aran.*, 29b); i a Benasc i tot: «*bomegà* 'vomitar': *el can ha bomegau tot lo qu' ebe minchau; boméc* 'arcada, nau-sée'» (Ball).

També se cita algun ex. de *vomegar* en oc. ant. (Rayn. v, 57a, n.º 3) que no sembla s'hagi d'interpretar com a grafia per *vomejar*; des d'on segueix fins a l'it. *vomicare*, passant pel fr. ant. i fprov. *vongier* (Duraffour, *Rom.* LXIV, 535), su-fr. *avōdzè* (*Gloss. Pat. S. R.* II, 163).

És força més dubtós que pugui venir d'aquest *vomegar* el ribag. +*ESVOMEGAR-SE* 'ensulsiar-se': difícil, semànticament, i no pas inconcebible, a base de +*esvomegada* 'rebotada', o bé tenint en compte que el citat literano *vomegar* té el sentit de «escupir el agua la tierra»: n'he dit algunes coses a l'artíclel (III, 822, i una addició al DCEC II, 752b30). Potser fóra més aviat alteració d'un **esbalmegar* amplificació de *esbaltar*, derivat de *BALMA* (I, 607b28): sigui per via merament fonètica (mitjançant **esbaumegar*) sigui ajudant-hi els quasi sinònims *esvorancar* i *esbornegar* (*BORA*). No és menys viu, el substantiu almenys, a Benasc: pujant a la Renclusa m'ensenyaren unes quantes *azbomegades*: *ifé una zomegáda* 'una esllavissada de terres' (1965, hi ha distincions sinonímiques amb *esbalmada* i *llit* = *LIDO*, aran. *lits*); «a la montanya de Estòs se ha feto una *esbomegada enorme*» Ferraz, 53.

DERIV.: *Vòmit*, pres del ll. *vōmītus*, -ūs, id. (cf. *vōmitus*, -a, -um, part. del clàssic *vomere*). «Los accidents --- ocasió de la malautia --- febres diverses ---; e la cura se fa, fill, per --- enguents, empastres, *vòmits* e --- coses semblants a aquestes: sancnies, dietes,